

Ainevaldkond „Keel ja kirjandus“

1. Üldalused

1.1. Valdkonnapädevus

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete õpetamise eesmärk põhikoolis on kujundada õpilastes eakohane keele- ja kirjanduspädevus, mis tähendab suutlikkust tajuda keelt ja kirjandust kui rahvusliku, riikliku ja iseenda identiteedi alust, mõista erinevaid kirjandustekste ning nende tähtsust Eesti ja maailma kultuuriloos. Keele- ja kirjanduspädevus hõlmab teadmisi ja oskusi, kujundamaks keele- ja kultuuriteadlikku inimest, kes käitub nii suulises kui ka kirjalikus suhtluses verbaalsele ja sotsiaalsele kontekstile vastavalt.

Keele- ja kirjandusõpetusega taotletakse, et põhikooli lõpuks omandab õpilane järgmised valdkonnapädevused:

- 1) austab keelt kui kultuuri kandjat ja vahendajat, hindab seda kui avaliku suhtluse vahendit, väärtustab eesti rahvuskirjandust ja rahvapärimust ning keelelist ja kultuurilist mitmekesisust;
- 2) saavutab keeleteadlikkuse, arvestab kultuuris välja kujunenud keelekasutus- ja suhtlustavasid, teadvustab keeleoskust õpioskuste alusena ning identiteedi osana;
- 3) loeb, esitab ning kirjutab eri tüüpi ja liiki tekste, analüüsib tekstide keelekasutust, ülesehitust ja vormistust, väljendab end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- 4) leiab, hindab kriitiliselt ning kasutab eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, austab intellektuaalomandit;
- 5) mõistab ilukirjandusteose kunstilisi väärtusi, analüüsib ja tõlgendab eri tüüpi ning eri žanris tekstide ülesehitust, väljendust ja sisu;
- 6) omandab lugemisharjumuse, väärtustab lugemist, kujundab loetu põhjal oma esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi, rikastab mõtte- ja tundemaailma, täiendab enda keele- ja kultuuriteadmisi.

1.2. Ainevaldkonna kirjeldus

Põhikooli keele- ja kirjandusõpetust ühendab eesmärk tundma õppida, osata ja vallata loomulikku keelt, mis on mõtete ja tunnete vahendaja, kultuurilise, riikliku ja iseenda

identiteedi kandja ning rahvuskultuuri vundament. Keeleoskus kõnes ja kirjas on inimese mõtlemis- ja tundevõime kujunemise, intellektuaalse arengu ja sotsialiseerumise alus. Eesti keele valdamine Eestis on hariduslik vajadus, mis on eduka ja jätkusuutliku õppimise eeldus kõikides õppeainetes.

Ainevaldkonna õppeainetes omandab õpilane keele- ja kirjandusteadmisi, arendab lugemis-, kirjutamis- ja suhtlusoskusi, et kasvada põhikooli lõpuks teadlikuks, aktiivseks ja vastutustundlikuks lugejaks, kirjutajaks ja suhtlejaks. Ainevaldkonna õppeained toetavad õpilase keele- ja kirjanduspädevuse kujunemist, identiteediloomet ning sotsiaalset ja kultuurilist arengut. Õpilane on võimeline eetilisi norme, olusid ja partnerit arvestades suhtlema, motiveeritult ja teadlikult õppima ja tegutsema.

1.–4. klassis arendatakse eesti keele õppes kõiki keeleõpetuse osaoskusi, esmajoones suhtlus-, lugemis- ja tekstiloomeskust ning õigekeelsust eri tekstiliikide, sealhulgas ilukirjandustekstide lugemise, jutustamise ja kirjutamise kaudu. Alates 5. klassist on eesti keel ja kirjandus eri õppeained, mida seob tekstikeskne ja žanriteadlik käsitusviis ning kõikide keeleõpetusoskuste mitmekülgne ja tasakaalustatud arendamine.

Kirjandusõpetus soodustatakse õpilase kirjandushuvi, arendatakse tema lugejavõimeid, mõtte- ja tundemaailma, kujundatakse eetilisi tõekspidamisi ja esteetilisi hoiakuid, vaadeldakse kujundikeele olemust ning edendatakse väljendusoskust nii kõnes kui ka kirjas. Kirjandustekstide lugemise ja uurimise eesmärk on avardada õpilase kultuurikogemust, rikastada tema keeletunnetust, pakkuda inspiratsiooni ning toetada isiksuslikku arengut. Keele- ja kirjandusõpetusse lõimitakse audiovisuaalseid väljendusviise (pilt, film, video jm).

1.3. Võimalusi valdkonnaüleseks lõiminguks, üldpädevuste arengu toetamiseks ja õppekava läbivate teemade käsitlemiseks

Keele ja kirjanduse valdkonna ained lõimuvad valdkonnaüleselt kõikide õppeainetega ja toetavad pädevuste saavutamist teistes ainevaldkondades. Keeleoskus loob eeldused kõigi õppeainete edukaks omandamiseks ja toimetulekuks nii isiklikus kui ka avalikus elus. Kõikide valdkondade õppeained arendavad omakorda keelekasutuse põhipädevusi: sõnavara tundmist ja rakendamist, tekstimõistmist ja -loomet, pädevust suuliselt ja kirjalikult suhelda.

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete kaudu kujundatakse ja arendatakse õpilastes kõiki riiklikus õppekavas kirjeldatud üldpädevusi ja läbivaid teemasid.

Läbivate teemade käsitlemist toetavad projekt- ja probleemõpe, uurimis- ja loovtegevused, lugemis-, kirjutamis- ja suhtlusülesanded ning mitmekülgne info- ja digikirjaoskus.

1.4. Hindamine

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete hindamise eesmärk on saada ülevaade õpitulemuste saavutusest ja õpilase individuaalsest arengust ning kasutada seda teavet õppe tulemuslikumaks kavandamiseks ja enastjuhtiva õppija kujundamiseks.

Hinnatakse nii õppeprotsessi vältel kui ka õppeteema lõpus. Selleks rakendatakse nii diagnostilist, kujundavat kui ka kokkuvõtvat hindamist, mida väljendatakse nii sõnaliste hinnangute kui ka numbriliste hinnetena. Diagnostilise hindamise käigus selgitatakse välja õpilaste eelteadmiste ja oskuste tase ning õpiraskused. Kujundavat hindamist rakendatakse esimeses klassis, kus õpilane saab suulist ja kirjalikku tagasisidet oma õpitulemuste saavutamise taseme ning tugevate külgede ja arenguvõimaluste kohta. Kokkuvõttev hindamine toimub õppeperioodi (trimestri) lõpul. Kokkuvõttev hinne kujuneb õppeperioodi jooksul toimunud hindamise tulemusena, seejuures võib hinnetel sõltuvalt töö mahust olla erinev kaal.

Õpilasele on õppeprotsessi alguses teada, mida ja millal hinnatakse, milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ning millised on hindamise kriteeriumid.

Õpilast suunatakse õppeprotsessi käigus oma õppimist ja püstitatud eesmärkide saavutamist analüüsima ja reflekteerima.

Kirjanduse õpitulemusi hinnatakse eesti keele õpitulemustest eraldi alates 5. klassist.

Kirjanduse hindamisel pole alati (nt loovtöodes ja tekstitõlgendustes) võimalik täpselt määratleda teadmiste ja oskuste standardit, mistõttu on hindamise skaala võrdlemisi paindlik.

2. Ainekavad

2.1. Eesti keel

2.1.1. Õppeaine kirjeldus

Eesti keele oskus kõnes ja kirjas on jätkusuutliku ja enastjuhtiva õppimise eeldus kogu edasiseks eluks.

Põhikoolis pannakse alus õpilaste sotsiaalsele kirjaoskusele, st oskusele kasutada keelt teadlikult ja kriitiliselt isiklikus ja avalikus elus, õppe- ja tööolukorras. Õpilastes kujundatakse teadmisi ja oskusi, mis lubavad toime tulla suulise ja kirjaliku suhtlusega, tekstide vastuvõtu ja loomisega.

1.–4. klassis on eesti keel kirjandusega lõimitud õppeaine, milles taotletakse nii keele- kui ka kirjandusõpetuse eesmärgid. Alates 5. klassist on eesti keel ja kirjandus eraldi, kuid lõimitud õppeained, mille kaudu arendatakse lugemise, suulise keelekasutuse ja kirjutamisoskust.

2.1.2. Kooliastme õpitulemused

Õpilane:

- 1) osaleb aktiivselt ja mõtestatult õppeprotsessis;
- 2) kuulab eesmärgistatult, väljendab oma mõtteid;
- 3) kasutab suhtlemisel eakohast ja sobivat kõne- ja kirjakeelt, arvestab suhtlemisel partneriga;
- 4) eristab helisid, hääli ja häälikuid;
- 5) omandab lugemistehnilise vilumuse ja teadliku lugemisoskuse;
- 6) sooritab kirja eelharjutusi, arvestab etteantud juhendi ja juhendamisega;
- 7) tunneb joonis- ja kirjatahti, kasutab õigeid tähekujusid, kirjutab loetava käekirjaga;
- 8) loeb ja eristab eri liiki tekste, analüüsib teksti ülesehitust, keelekasutust ja sisu, avaldab selle kohta arvamust;
- 9) sõnastab teksti kohta küsimusi ja esitab vastuväiteid, teeb teksti põhjal märkmeid, võrdleb tekste omavahel;
- 10) jutustab kuuldust, nähtust ja loetust, vajaduse korral kasutab juhendi abi;
- 11) kirjutab mõtestatud lauseid, jutustavaid ja kirjeldavaid tekste;
- 12) kirjutab õpitud keelendite ja keelereeglite piires õigesti ning loetava käekirjaga, vormistab kirjaliku töö korrektselt;
- 13) vormistab lihtsama kirjaliku töö arvutis, järgib õpitud keelereegleid;

- 14) valib ja loeb sobivaid tervikteoseid nii eesti kui ka maailma lastekirjandusest, kasutab raamatukogude infosüsteemi;
- 15) kujundab lugemise kaudu oma mõtte- ja tundemaailma, jagab lugemiskogemusi;
- 16) rikastab lugemise kaudu oma sõnavara, kasutab sõnaraamatuid ja leiab sõnaartiklist vajalikku teavet.

2.1.3. Õpitulemused klassiti

1. klass

- Osaleb aktiivselt õppeprotsessis, arvestab etteantud juhendi ja juhendamiseiga;
- Kasutab suhtlemisel sobivat kõne- ja kirjakeelt, arendab lauseloomet;
- Eristab häälikuid, omandab lugemisoskuse ja rikastab sõnavara;
- Sooritab kirja eelharjutusi, tunneb joonis- ja kirjatähti, kasutab õigeid tähekujusid, kirjutab loetavalt, õpitud keelereeglite piires õigesti;
- Loeb vähemalt 4 raamatut, täidab lugemispäevikut.

LÕIMING: üldõpetus

DIGIOSKUSED: kooliga seotud meiliaadressi kasutuselevõtmine, Stuudiumi kasutamine

2. klass

- Kuulab ja loeb eakohaseid tekste, arendab lauseloomet, vastab küsimustele, jutustab (vajadusel abiga);
- Arvestab etteantud juhendi ja juhendamiseiga;
- Kirjutab õpitud keelendite ja reeglite piires õigesti ja loetavalt, vormistab töö korrektselt;
- Loeb vähemalt 4 tervikteost, teeb loetust kokkuvõtte ja täidab lugemispäevikut.

LÕIMING: üldõpetus

DIGIOSKUSED: Wordi tundmaõppimine, dokumentide salvestamine

3. klass

- Kuulab ja loeb eakohaseid tekste, väljendab oma mõtteid, sõnastab küsimusi, vastab küsimustele, jutustab;
- Kirjutab õpitud keelendite ja reeglite piires õigesti ja loetavalt, vormistab töö korrektselt;
- Tutvub teatmeteostega;
- Loeb vähemalt 4 tervikteost, teeb loetust kokkuvõtte.

LÕIMING: üldõpetus

DIGIOSKUSED: Wordi kasutamine ja Google Docsi tundmaõppimine

4. klass

- Kuulab, loeb ladusalt ja eesmärgistatult eakohaseid tekste, väljendab oma mõtteid selgelt, sõnastab küsimusi, jutustab teksti järgi;
- Kirjutab õpitud keelendite ja reeglite piires õigesti ja loetavalt, vormistab töö korrektselt nii kirjas kui arvutis;
- Oskab kasutada teatmeteoseid;
- Loeb vähemalt 4 tervikteost, teeb loetust kokkuvõtte.

LÕIMING loodusõpetuse ja kunstiõpetusega: Kosmose teema (algustäheõigekiri, võõrsõnad, teksti mõistmine)

DIGIOSKUSED: Wordi dokument: teksti ärakiri, suur- ja väike algustäht, pildi lisamine.

5. klass

- Vastavalt suhtlusolukorrale oskab valida suhtluskanali ja keelevahendid;
- Loeb, mõistab eakohaseid tekste, esitab küsimusi, teeb lühikokkuvõtte;
- Tunneb ja kasutab teabekeskondi, leiab vajaliku teabe, eristab olulist ebaolulisest;
- Tunneb kirjutamise põhietappe, kirjutab eesmärgipäraselt ja vormistab nõuetekohaselt;
- Teab eesti keele häälikusüsteemi, eristab põhilisi käänd- ja pöördõnavorde, oskab moodustada ja kirjavahemärgistada lauseid, järgib õpitud põhireegleid ja õigekirja aluseid.

DIGIOSKUSED: Infootsing. Teksti kirjutamine Wordis, e-kirja kirjutamine.

6. klass

- Vastavalt suhtlusolukorrale oskab valida suhtluskanali, keelevahendid, põhjendused;
- Loeb, mõistab eakohaseid tekste, esitab küsimusi, teeb lühikokkuvõtte;
- Tunneb ja kasutab teabekeskondi, leiab vajaliku teabe, eristab olulist ebaolulisest;
- Tunneb kirjutamise põhietappe, kirjutab eesmärgipäraselt ja vormistab nõuetekohaselt;
- Kirjeldab eesti keele häälikusüsteemi, eristab põhilisi käänd- ja pöördõnavorde, oskab moodustada ja kirjavahemärgistada lauseid, järgib õpitud põhireegleid ja õigekirja aluseid;
- Eristab eri keelevariante;
- Kasutab sõnastikke.

LÕIMING ühiskonnaõpetuse ja kunstiõpetusega: reklaam.

DIGIOSKUSED: e-kirja kirjutamine.

7. klass

- Oskab vastavalt olukorrale kasutada suulist ja kirjalikku keelt;
- Loeb, analüüsib, loob ja tõlgendab erinevaid tekste;
- Kirjutab eesmärgipäraselt, vormistab korrektselt eri liiki tekste;
- Tunneb ja järgib eesti õigekirja aluseid ja põhimõtteid;
- Teab veaohlikke sõnu ja väljendeid;
- Oskab kasutada sõnastikke.

DIGIOSKUSED: e-kirja kirjutamine, manuse lisamine, Sõnaveebi ja sünonüümisõnastiku kasutamine

8. klass

- Oskab vastavalt olukorrale kasutada suulist ja kirjalikku keelt;
- Analüüsib, loob ja tõlgendab erinevaid tekste;
- Kirjutab eesmärgipäraselt, tunneb ja vormistab korrektselt eri liiki tekste;
- Järgib eesti õigekirja aluseid ja põhimõtteid;
- Leiab tekstiloomeks vajalikku materjali erinevatest allikatest ja valib kriitiliselt allikaid ja osundab neid sobivas vormis.

DIGIOSKUSED: Sõnaveeb, ÕS-i jt sõnastike kasutamine

9. klass

- Valdab õpitud õigekirjareegleid ja mõisted;
- Mõistab, võrdleb, kasutab ja loob erinevaid tekstiliike;
- Eristab dialekte, allkeeli;
- Rakendab omandatud teadmisi tekstiloomes ja -analüüsis;
- Oskab selgitada ja põhjendada;
- Oskab kasutada erinevaid sõnastikke;
- Eristab tekstides olulist ebaolulisest.

DIGIOSKUSED: erinevate sõnastike kasutamine

2.2. Kirjandus

2.2.1. Õppeaine kirjeldus

Kirjandus on alates 5. klassist eraldi õppeaine, milles õpilane arendab oma lugejaoskusi, kujundlikku mõtlemist ja verbaalset loomevõimet. Kirjandusõpetus toetab õpilase isiksuse kujunemist, individuaalse ja kogukondliku identiteedi määratlemist, laiemalt aga kultuuri eripära ja mitmekülgsuse teadvustamist.

Lugemis- ja tekstitoimingud on kirjandusõpetuse loomulik ja vajalik alus, sest kirjandust saab õppida vaid lugedes.

Eri liiki ilukirjandustekste, nii tervikteoseid kui ka tekstikatkendeid lugedes saab õpilane erinevaid lugemis- ja analüüsikogemusi, arendab oma interpreteerimis- ja sünteesivõimet, täiendab oma keelepädevust, sh sõnavara ja õigekeelsust, suhestab ennast aktuaalsete eluliste teemade ja probleemidega, kujundades seeläbi mina- ja maailmapilti.

Põhikoolis on kohustuslik lugeda igas klassis vähemalt neli tervikteost.

Kirjandus lõimub eeskätt keeleõpetusega, aga ka kõikide teiste õppeainetega ning toetab õppesisu ja õpitulemuste kaudu õppekava üldpädevuste kujundamist ja läbivate teemade käsitlemist.

2.2.2. Õpitulemused I kooliastmes (1.-4. klass)

Õpilane:

- 1) osaleb aktiivselt õppeprotsessis;
- 2) kuulab eesmärgistatult, väljendab oma mõtteid;
- 3) kasutab suhtlemisel eakohast ja sobivat kõne- ja kirjakeelt, arvestab suhtlemisel partneriga;
- 4) eristab häälikuid;
- 5) omandab lugemistehnilise vilumuse ja teadliku lugemisoskuse;
- 6) arvestab etteantud juhendi ja juhendamisega;
- 7) tunneb joonis- ja kirjatahti, kasutab õigeid tähekujusid, kirjutab loetava käekirjaga;
- 8) loeb ja eristab eri liiki tekste, analüüsib teksti ülesehitust, keelekasutust ja sisu, avaldab selle kohta arvamust;
- 9) sõnastab teksti kohta küsimusi, võrdleb tekste omavahel;

- 10) jutustab kuuldust, nähtust ja loetust, vajaduse korral kasutab juhendi abi;
- 11) kirjutab mõtestatud lauseid, jutustavaid ja kirjeldavaid tekste;
- 12) kirjutab õpitud keelendite ja keelereeglite piires õigesti ning loetava käekirjaga, vormistab kirjaliku töö korrektselt;
- 13) vormistab lihtsama kirjaliku töö arvutis, järgib õpitud keelereegleid;
- 14) valib ja loeb sobivaid tervikteoseid nii eesti kui ka maailma lastekirjandusest;
- 15) kujundab lugemise kaudu oma mõtte- ja tundemaailma, jagab lugemiskogemusi;
- 16) rikastab lugemise kaudu oma sõnavara, kasutab sõnaraamatuid ja leiab sõnaartiklist vajalikku teavet.

Lugemisvara I kooliastmes klassiti

1. klass

E. Raud “Sipsik”, T. Egner “Sööbik ja pisik”, valitud eakohane muinasjutt, valitud uuem eesti autori raamat

2. klass

P. Raud “Tobias ja 2.B”, A. Lindgren “Bullerby lapsed”, valitud eakohane muinasjutt, valitud uuem eesti autori raamat

3. klass

O. Luts “Nukitsamees”, valitud I. Tomuski raamat (“3.A kriminalistid”), valitud M. Widmarki raamat LasseMaia detektiivbüroo sarjast, valitud uuem eesti autori raamat

4. klass

A. Lindgreni valitud raamat, E. Raud „Naksitrallid“, M. Keräneni valitud raamat, K. Hinrikuse valitud raamat

2.2.3. Õpitulemused II kooliastmes (5.–6. klass)

Õpilane:

- 1) loeb latusalt ja mõtestatult eri žanris laste- ja noortekirjandusteoseid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, sealhulgas vähemalt kaheksa tervikteost;

- 2) tutvustab loetud raamatut ja selle autorit ning jagab oma lugemiskogemust;
- 3) loeb kirjandusvaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste, kasutab teabe hankimiseks sobivaid allikaid ja keskkondi, eristab oma ja laenatud teksti, nimetab ja märgib kasutatud allikad;
- 4) õpib tundma kultuuri eri ilminguid, sealhulgas teatri- ja filmikunsti, pärimus-, paikkondlikku ja muuseumikultuuri;
- 5) eristab ilukirjanduse ja rahvaluule põhiliike ning olulisemaid žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid;
- 6) nimetab luuletuse teema ja kirjeldab selle meeleolu;
- 7) koostab proosa- või draamateksti kohta kava küsimuste, väidete või märksõnadena, kirjutab kokkuvõtte;
- 8) nimetab teose teema, arutleb tegelastega seotud probleemide ja väärtushoiakute üle, sõnastab teose peamõtte;
- 9) iseloomustab ja võrdleb tegelasi, kirjeldab nendevahelisi suhteid ja hindab tegelaste käitumist;
- 10) rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite kohta;
- 11) kirjutab eri žanris omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid ja jutustavaid tekste;
- 12) osaleb arutelus, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valib kirjandusteosest rääkides tekstist sobivaid näiteid, teeb koostööd;
- 13) annab tagasisidet enda ja teiste esitusele;
- 14) jutustab mõttelt sidusa tervikliku ülesehitusega selgelt sõnastatud loo, tugineb kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale;
- 15) kasutab õigesti kirjanduse põhimõisteid.

Lugemisvara 5.-6. klass:

E. Raua ümberjutustus „Kalevipoeg“, J. Kross „Mardileib“, O. Luts „Kevade“, A. Lindgreni valitud raamat, R. Dahli valitud raamat, I. Tomuski/ L. Lilleste valitud raamat, valik eesti luuleloomingust

2.2.4. Õpitulemused klassiti

5. klass

- Loeb eakohaseid tervikteoseid (vähemalt 4 raamatut);
- Kuulab, loeb, mõistab eakohaseid tekste, esitab küsimusi, avaldab arvamust, teeb lühikokkuvõtte;
- Tunneb kirjutamise põhietappe, kirjutab eesmärgipäraselt ja vormistab töö nõuetekohaselt.

6. klass

- Loeb, mõistab ja analüüsib kirjandusteoseid (vähemalt 4 tervikteost);
- Tunneb ilukirjanduse ja rahvaluule põhiliike ja žanre, nimetab tunnuseid;
- Kirjutab eri liiki omaloomingulisi töid ja vormistab need nõuetekohaselt.

2.2.5. Õpitulemused III kooliastmes

Õpilane:

1) loeb latusalt ja mõtestatult eri liiki ja žanris kirjandusteoseid, sealhulgas tüvitekste, või nende katkendeid nii eesti

kui ka maailmakirjandusest, analüüsib ja tõlgendab vähemalt kahteteist loetud tervikteost;

2) loeb kultuurivaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste, leiab, hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, arvestab teabe kasutamise ja avaldamise head tava ning õiguslikke sätteid;

3) tunneb eesti kultuuri erijooni ning vahendab oma kultuurikogemust, väärtustab nii oma- kui ka maailmakultuuri ja selle mitmekesisust;

4) selgitab pärimuse olemust, toob näiteid mineviku ja tänapäeva pärimuskultuurist ning oma

kodukohast, kasutab rahvaluule elemente suulises ja kirjalikus tekstiloomes;

5) eristab ilukirjanduse põhiliike ja peamisi žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid;

6) leiab endale sobivat lugemisvara, põhjendab oma valikut, tutvustab loetud raamatut ja selle autorit, jagab oma lugemiskogemusi;

7) mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust ja avab selle tähendusi;

8) nimetab teose teema, arutleb selle põhisündmuste, kesksete probleemide, põhjuse ja tagajärje seoste üle, sõnastab teose peamõtte;

9) teeb kokkuvõtte teose süžest, iseloomustab ja võrdleb tegelasi, analüüsib tegelastevahelisi suhteid ja nende väärtushoiakuid;

10) rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite ning loetu tausta kohta;

11) kirjeldab kirjandusteosele omast keelekasutusviisi, tunneb ära peamised kõne- ja lausekujudid, sh epiteet, isikustamine, võrdlus, metafoor, kordus, tõlgendab kujundite tähendust ja rolli tekstis ning kasutab neid tekstiloomes;

12) võrdleb kirjandusteost ja selle põhjal valminud lavastust või filmi;

13) kirjutab erinevaid omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid, jutustavaid ja arutlevaid tekste;

14) hindab suulises ja kirjalikus väljenduses korrektset keelt ning järgib nii käsikirjaliste kui ka digitaalsete tekstide vormistusnõudeid;

15) väljendab selgelt ja sobival viisil oma põhjendatud seisukohti, annab ja kuulab tagasisidet, teeb koostööd;

16) koostab ja esitab loetud teose, mõne kultuurinähtuse või oma kultuurikogemuse põhjal ettekande, kasutab selleks esitlustarkvara;

17) kasutab õigesti kirjanduse põhimõisteid.

Lugemisvara III kooliastmes:

A.H.Tammsaare „Kõrboja peremees“, A.Kitzberg „Libahunt“, A. Kivirähk „Rehepapp“ või „Mees, kes teadis ussisõnu“, W. Golding „Kärbeste jumal“, G. Orwell „Loomade farm“, valik eesti noortekirjandust, valik krimi-, reisi-, eluloo- ja fantaasiaraamatutest, valik eesti luuleloomingust

2.2.6. Õpitulemused klassiti

7. klass

- Loeb eakohaseid tervikteoseid (vähemalt 4 teost eri žanris), koostab loetu põhjal tutvustava esitluse;
- Eristab ilukirjanduse põhiliike ja peamisi žanre, teab tunnuseid;
- Kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid;
- Kirjutab erinevaid omaloomingulisi tekste ja vormistab need nõuetekohaselt.

LÕIMING majanduse, kodunduse, geograafiaga: Reisiprojekt

DIGIOSKUSED: esitluse koostamine

8. klass

- Loeb tervikteoseid (vähemalt 4 romaani);
- Analüüsib erinevaid tekste ja oskab nende põhjal küsimustele vastata (sh järeldada, põhjendada);
- Eristab ilukirjanduse põhiliike ja peamisi žanre, teab tunnuseid;
- Kirjutab vastavalt juhendile pikemaid eri žanris tekste;
- Oskab esitlust koostada, vormistada ja ette kanda.

9. klass

- Loeb tervikteoseid (vähemalt 4);
- Analüüsib teost ja oskab teksti põhjal küsimustele vastata (sh järeldada, põhjendada);
- Kirjutab vastavalt juhendile pikemaid eri liiki tekste ja oskab neid korrektselt vormistada;
- Oskab kriitiliselt valida vajalikke allikaid ja neid kasutada;
- Oskab esitlust koostada, vormistada ja ette kanda.

LÕIMING ajalooga: rahvusliku liikumise algusest nõukogude okupatsioonini (k.a)

2.3. Eesti keel teise keelena

2.3.1. Õppeaine kirjeldus

Muu kodukeelega õpilased õpivad eesti keelt teise keelena eesmärgiga lõimuda Eesti ühiskonda ning tulla edukalt toime nii koolis kui ka väljaspool kooli.

Eesti keel on paljudele muu kodukeelega õpilastele emakeele kõrval esimene õpitav keel. Seetõttu on eriti oluline õppe huvitavus ja jõukohasus, et tekiks ja säiliks õpimotivatsioon. Õppetöös kasutatakse tänapäevaseid ja kaasahaaravaid õppematerjale ning autentseid lugemis- ja kuulamistekste, mis hoiavad õpilasi kursis ühiskonnas toimuvaga ja tekitavad eesti keele kasutamise soovi. Keeletundides kasutatakse inspireerivaid aktiivõppemeetodeid, mis toetavad eri õpistiiliga õpilasi, võimaldavad õpilastel keelt eesmärgipäraselt kasutada ja aitavad luua keelest süsteemse arusaamise. Õppeprotsessis arendatakse õpilaste õpioskusi, oskust teha koostööd ja töötada iseseisvalt ning kasutada tõhusaid keeleõppevõtteid. Kasutatakse keelekeskkonna võimalusi: õpilasi suunatakse jälgima eestikeelset meediat, suhtlema eesti keeles väljaspool koolitunde, osalema eestikeelsetel üritustel, kutsutakse tundidesse eestikeelseid külalisi jmt. Eesti keelt õppides väärtustatakse ka teisi keeli ja kultuure, eriti õpilaste päritolukultuuri.

Eesti keele kui teise keele õppes keskendutakse järgmistele teemavaldkondadele: mina ja teised; kodu ja lähiümbrus; Eesti ja maailm; igapäevaelu; õppimine ja töö. Iga valdkonnaga tegeldakse korduvalt vastavalt õpilaste keeleoskustasemele, kogemustele, huvidele ning vajadustele. Eesti keele tunnis suheldakse eesti keeles. Vajaduse korral kohandab õpetaja oma keele tasemekohaseks ja/või jagab toetavaid selgitusi.

Eesti keele kui teise keele õpetaja teeb koostööd teiste õppeainete õpetajatega, et toetada keeleliselt teiste ainete omandamist ning aidata õpilastel näha ainetevahelisi seoseid.

Eesti keele kui teise keele õpetamisel lähtutakse ainevaldkonna üldpõhimõtetest.

2.3.2. I kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

3. klassi lõpetaja väärtustab eesti keelt kui avaliku suhtluse vahendit ning saavutab eakohase keeleoskustaseme, mis tähendab, et ta:

- saab aru lihtsatest kirjalikest ja suulistest tekstidest;
- väljendab oma vajadusi, kirjeldab lähiümbrust, inimesi ja toiminguid, osaleb lihtsas lühivestluses;
- koostab kirjalikke lihtsaid lühitekste;
- teab mõningate Eestis ja oma kodukohas toimuvate ürituste nimetusi ja tuntud inimeste nimesid;
- tunneb ja järgib esmaseid viisakusnorme.

Kooliastme õpitulemused

Õpilane:

- saab aru lihtsast selgest aeglasest seotud kõnest;
- saab aru eakohastest lühikestest lihtsatest suulistest tekstidest;
- saab üldjoontes aru tavasuhtluse lihtsatest kirjalikest sõnumitest ja kirjadest;
- kasutab igapäevaseid viisakusväljendeid;
- kirjeldab ja tutvustab lihtsal viisil inimesi, kohti, asju ja tegevusi;
- jutustab endale olulistest sündmustest;
- väljendab ja selgitab lühidalt oma arvamusi, kavatsusi, vajadusi, meeldimist ja mittemeeldimist;
- esitab küsimusi tavatoimingute kohta ja vastab küsimustele, teeb ettepanekuid ja vastab teiste ettepanekutele, väljendab nõustumist või keeldumist;
- kirjutab sidusat teksti oma eluoluga seotud teemadel;
- kasutab grammatika põhitarindeid tuttavas olukorras üldjoontes arusaadavalt;
- hääldab sõnu ja lauseid piisavalt selgelt ja arusaadavalt.

Õpitulemused

1. klassi õpilane

- suhtub positiivselt eesti keele õppimisse;
- ütleb oma nime, tervitab, hüvasti jätab hüvasti, palub, tänab, olema-verbi puhul jaatab, eitab (see on, see ei ole);

- saab aru lihtsatest igapäevastest väljenditest ja lühikestest lausetest;
- kasutab õpitud väljendeid ja lühilauseid oma vajaduste väljendamiseks;
- räägib lihtsate seostatud lausetega tuttavatel teemadel;
- vestleb kaaslasega, esitab küsimusi ja vastab neile;
- kirjeldab sündmusi, olukordi, tegevusi, inimesi;
- oskab õpetaja juhendamisel töötada nii individuaalselt, kui ka paaris, rühmas;
- lugemine ja kirjutamine on selgeks õpitud;
- hääldab sõnu ja lauseid üldiselt selgelt ja arusaadavalt;
- on omandanud õppekava raames esmased teadmised eesti keelest ja kultuurist.

2. klassi õpilane

- teab sõnu esitatud temaatika piires;
- kasutab kuulnud lauseid oma kõnes ja asendab lauses ühte komponenti;
- esitab lihtsaid küsimusi (kes? mis? kas? kus? kuidas?) ja vastab nendele;
- kirjeldab oma ja teiste tegevust;
- väljendab end arusaadavalt suhtlusolukordades: palumine, küsimine, keeldumine, vabandamine, tänamine;
- loeb vähemalt kolm lasteraamatut ja teeb kokkuvõtte;
- loeb iseseisvalt eestikeelseid tekste;
- kirjutab eesti tähestiku kirjatähti;
- kasutab suurt algustähte inimeste, loomade ja kooli nimes, tuntud kohanimedes;
- oskab lause lõppu panna kas punkti või küsimärgi;
- mõistab loetu sisu ja oskab vastata küsimustele;
- kirjutab loetava käekirjaga;
- omab ettekujutust eestlaste kommetest, teab Eesti riigi sümboleid.

3. klassi õpilane

- saab aru igapäevastest väljenditest ja lühikestest lausetest;
- tutvustab ennast (nimi, vanus ja elukoht, õed/vennad, vanemad);
- vastab dialoogi repliigile eituse või jaatusega;
- tervitab, tänab ja palub;
- on omandanud õppekava raames esmased teadmised Eestist ja eesti kultuurist;
- koostab suulist ja kirjalikku juttu pildiseeria, tugisõnade, küsimuste abil;
- töötab tekstiga juhiste alusel;
- oskab nimetada vastandtäheendusega sõnu;

- mõistab arve saja piires;
- mõistab talle selgelt esitatud lihtsaid küsimusi ja juhtnööre;
- mõistab lihtsamatest korraldustest, mida õpetaja tunnis kasutab;
- oskab märkida mitmuse lõppu ja tegusõna pöördelõppe;
- oskab õpetaja juhendamisel töötada nii paaris kui ka rühmas;
- kirjutab sidusat teksti oma eluoluga seotud teemadel;
- loeb vähemalt kolm lasteraamatut ja teeb kokkuvõtte.

II kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

6. klassi lõpetaja väärtustab eesti keelt kui kultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit ning saavutab eakohase keeleoskustaseme, mis tähendab, et ta:

- saab aru kirjalikest ja suulistest tekstidest;
- väljendab ja põhjendab oma arvamust, räägib oma kogemustest ja kavatsustest, tuleb toime igapäevaste suhtlusolukordades;
- kasutab leitud infot suhtlusülesannete täitmiseks;
- koostab isiklikke lihtsaid eri tüüpi tekste;
- on kursis mõningate Eestis ja oma kodukohas toimuvate või toimunud üritustega ja tuntud inimeste tegevusega;
- tunneb ja kasutab mõningaid eestikeelseid meediaväljaandeid;
- tunneb ja järgib üldisi viisakusnorme.

Kooliastme õpitulemused

Õpilane:

- tuleb toime igapäevastes suhtlusolukordades;
- saab aru lühematest lihtsamatest teadetest, sõnumitest, juhistest ja kirjadest;
- saab aru tuttava sisu ja selge ülesehitusega suulistest ja kirjalikest meediatekstidest;
- leiab ja mõistab asjakohast teavet tarbetekstidest;
- loeb lüüdsalt eakohast ilukirjandusteksti ja mõistab selle põhisisu;
- leiab vajalikku teavet trüki- ja veebisõnastikest ning teatmeteostest;
- räägib lihtsate seostatud lausetega tuttavatel teemadel;

- vestleb kaaslastega, esitab küsimusi ja vastab neile;
- kirjeldab sündmusi, olukordi, kohti, tegevusi ja inimesi;
- vahendab raamatu või filmi põhisisu ning väljendab oma muljeid ja mõtteid;
- kirjutab kirjeldavaid ja jutustavaid tekste tuttavatel teemadel;
- valdab põhisoavara, vajaduse korral lihtsustab sõnumit või sõnastab oma teksti ümber;
- tuletab konteksti põhjal sõnade tähendusi;
- kasutab grammatika põhitarindeid võrdlemisi korrektselt.

4. klassi õpilane

- suhtleb eesti keelt emakeelena kõnelejatega igapäevastes suhtlusolukordades ning kasutab sobivaid õpitud keelendeid;
- saab õpitud temaatika piires aru lihtsatest tekstidest;
- mõistab olulist igapäevases suhtlemises, oma kodu ja selle seost ümbritseva maailmaga õpitud temaatika piires;
- kirjutab lühijuttu, teabeteksti, kutset ja ettekannet õpitud temaatika piires;
- teadvustab Eesti kultuuri (geograafiline asend, keel, sümboolika, traditsioonid) maailma kultuurimaastikul;
- kasutab eestikeelseid teatmeallikaid (nt tõlkesõnaraamatuid, internetti) vajaliku info otsimiseks ka teistes valdkondades ja õppeainetes;
- kasutab arvutit oma tööde tegemiseks – kasutab info otsimiseks internetti, koostab tekste tekstitöötlusprogrammis, kasutab keelõppemänge;
- töötab õpetaja täpsustavate juhiste ja algallikate järgi iseseisvalt, paaris ja rühmas;
- loeb vähemalt kolm lasteraamatut ja teeb kokkuvõtte.

5.klassi õpilane

- suhtleb eesti keelt emakeelena kõnelejatega igapäevastes suhtlusolukordades ning kasutab sobivaid õpitud keelendeid;
- saab õpitud temaatika piires aru lihtsatest tekstidest;
- mõistab olulist suhtlemisel, käitumisnorme, oma kodukoha kultuuriloost õpitud temaatika piires;
- kirjutab lühikest kirjeldust, iseloomustust, kirja;
- teadvustab Eesti kultuuri (tähtpäevad, üldrahvalikud sündmused) ja teiste maade kultuuride erinevusi ning oskab neid arvestada;

- kasutab eestikeelseid teatmeallikaid (nt tõlkesõnaraamatuid, internetti) vajaliku info otsimiseks ka teistes valdkondades ja õppeainetes;
- rakendab õpetaja juhendamisel varem omandatud õpioskusi ja -strateegiaid iseseisvate õpiülesannete täitmisel;
- kasutab arvutit oma tööde tegemiseks – kasutab info otsimiseks internetti, koostab tekste tekstitöötlusprogrammis, kasutab keelõppemänge;
- töötab õpetaja täpsustavate juhiste ja algallikate järgi iseseisvalt, paaris ja rühmas;
- loeb vähemalt kolm lasteraamatut ja teeb kokkuvõtte.

6.klassi õpilane

- suhtleb eesti keelt emakeelena kõnelejatega igapäevastes suhtlusolukordades ning kasutab sobivaid õpitud keelendeid;
- saab õpitud temaatika piires aru lihtsatest tekstidest;
- mõistab käitumisnorme, suhtlusetiketti;
- kirjutab lühikesi tekste, dialooge, tutvustab erinevaid riike paberkandjal ja elektrooniliselt;
- teadvustab Eesti kultuuri ja teiste maade kultuuride erinevusi ning oskab neid arvestada;
- kasutab eestikeelseid teatmeallikaid (nt tõlkesõnaraamatuid, internetti) vajaliku info otsimiseks ka teistes valdkondades ja õppeainetes;
- rakendab õpetaja juhendamisel varem omandatud õpioskusi ja -strateegiaid õpiülesannete lahendamisel ja igapäeva eluolus;
- kasutab arvutit oma tööde tegemiseks – kasutab info otsimiseks internetti, koostab tekste tekstitöötlusprogrammis, teeb ettekande Power Pointis, kasutab keelõppemänge;
- töötab õpetaja täpsustavate juhiste ja etteantud algallikate järgi iseseisvalt, paaris ja rühmas;
- loeb vähemalt kolm lasteraamatut ja teeb kokkuvõtte.

III kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

9. klassi lõpetaja väärtustab eesti keelt kui kultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit ning saavutab eakohase keeleoskustaseme, mis tähendab, et ta:

- mõistab konkreetsel ja abstraktsel teemal tekste;

- suhtleb loomulikult ja ladusalt erinevatel teemadel;
- väljendab, põhjendab ja kaitseb oma seisukohti;
- loob sidusaid ja loogilisi eri tüüpi tekste eri teemadel;
- on üldiselt kursis Eestis ja oma kodukohas toimuvate või toimunud olulisemate üritustega ja tuntud inimeste tegevusega;
- tunneb ja kasutab mõningaid eestikeelseid meediaväljaandeid;
- teadvustab eesti kultuuri suhtlustavade eripära ning arvestab neid suhtluses.

Kooliastme õpitulemused

Õpilane:

- kasutab teadlikult eesti keele oskuse arendamiseks keelekeskkonna võimalusi;
- saab aru erisuguse pikkuse ja keerukusega suuliste tekstide põhisistust;
- jälgib eakohaseid ettekandeid ja esitlusi, leiab infot ja teeb kokkuvõtte;
- saab aru enamikust suulistest ja kirjalikest üldkeelsetest tarbe- ja meediatekstidest;
- loeb eakohaseid eri žanris ilukirjandus tekste, analüüsib nende sisu ja mõistab sõnumit;
- suhtleb ettevalmistuseta küllaltki ladusalt, väljendab oma seisukohti, tundeid ja soove, reageerib kaaslaste jutule;
- osaleb arutelus, väljendub selgelt ja üksikasjalikult mitmesugustel teemadel, esitab argumentide ja näidetega toetatud seisukohti ja põhjendusi;
- kirjutab eri tüüpi tarbetekste, näiteks avaldus, motivatsioonikiri, elulookirjeldus, seletuskiri, e-kiri, ning vormistab need korrektselt;
- kirjutab arutlevaid tekste, esitab poolt- ja vastuargumente, toob näiteid ning sõnastab kokkuvõtte;
- kirjutab raamatu-, filmi- või teatriarvustuse;
- valdab üldsõnavara, väljendub selgelt, täpselt ja varieeruvalt;
- valdab grammatika tarindeid;
- hääldab sõnu ja lauseid selgelt ja loomulikult;
- arvestab keeleliste vahendite valikul suhtluse eesmärki, partnerit ja olukorda;
- ühendab lausungid selgelt ja loogiliselt sidusaks tekstiks, liigendab teksti lõikudeks; järgib õigekirjareegleid.

7. klassi õpilane

- suhtleb eesti keeles igapäevastes suhtlusolukordades;
- loeb, mõistab ja saab aru tekstidest tuttavalt teemal; leiab vajalikku infot internetist;
- oskab kirjeldada sündmusi ja eesmärke ning lühidalt põhjendada ning selgitada oma seisukohti ja plaane õpitud teemade piirides;
- oskab koostada lihtsat teksti tuttavalt teemal kasutades omandatud sõnavara ja rakendades teadlikult õigekirjareegleid;
- on omandanud teadmised Eesti kultuuriloost;
- loeb eestikeelset eakohast kirjandust, räägib eesti lastekirjanikust, teab eestikeelseid vanasõnu ja mõistatusi;
- vaatab eakohaseid filme, avaldab arvamust vaadatud filmi kohta, põhjendab oma arvamust;
- loeb vähemalt 3 laste/noorteraamatut ja jutustab nendest;
- oskab iseseisvalt kasutada tekstitöötlusprogrammi, teha esitlust ja kasutada info otsimiseks internetti;
- töötab iseseisvalt, paaris ja rühmas.

8.klassi õpilane

- suhtleb eesti keeles igapäevastes suhtlusolukordades;
- loeb, mõistab ja saab aru tekstidest, faktide põhjal lihtsa sõnastusega jutustab asjakohast teavet tuttavalt teemal; leiab vajalikku infot internetist;
- jutustab oma kogemusest ja kavatsustest lihtsate ja siduvate lausete abil, põhjendab ja selgitab oma seisukohta;
- oskab koostada lihtsat teksti tuttavalt teemal: kirjutab teabetekste, lihtsaid sõnumeid, isiklikku kirja õpitud teemal, kasutades omandatud sõnavara, rakendades teadlikult õigekirjareegleid;
- oskab iseseisvalt kasutada tekstitöötlusprogrammi, teha esitlust ja kasutada info otsimiseks internetti;
- loeb vähemalt 3 laste/noorteaamatut ja jutustab nendest;
- on omandanud teadmised Eesti kultuuriloost: loeb eestikeelset eakohast kirjandust: räägib eesti kirjanikest; vaatab eakohaseid filme, avaldab põhjendab oma arvamust vaadatud filmi kohta; töötab iseseisvalt, paaris ja rühmas;

9.klassi õpilane

- suhtleb eesti keeles igapäevastes suhtlusolukordades;

- loeb ja mõistab mitmeleheküljelisi tekste;
- leiab vajalikku infot internetist;
- jutustab oma kogemustest, sündmustest, unistustest ja eesmärkidest siduvate lausete abil, põhjendab ja selgitab oma seisukohta;
- oskab koostada lihtsat teksti tuttavatel teemadel;
- kirjutab seotud tekste konkreetsetel ja üldisematel teemadel, kasutades omandatud sõnavara, rakendades teadlikult õigekirjareegleid;
- oskab iseseisvalt kasutada tekstitöötlusprogrammi, teha esitlust ja kasutada info otsimiseks internetti;
- on omandanud teadmised Eesti kultuuriloost;
- loeb eestikeelset eakohast kirjandust;
- vaatab eakohaseid filme, avaldab ja põhjendab oma arvamust vaadatud filmi kohta;
- loeb vähemalt 3 eestikeelset raamatut ja jutustab nendest;
- töötab iseseisvalt, paaris ja rühmas.